

УДК 327.39

DOI <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2025-22-40>

Дмитро Турчин

ORCID: 0009-0000-8829-3546

ПОЛІТИЗАЦІЯ ЄС КРІЗЬ ПРИЗМУ ПОСТФУНКЦІОНАЛІЗМУ: СУТЬ ТА НАСЛІДКИ

У статті представлені результати комплексного дослідження феномену політизації Європейського Союзу крізь призму сучасного наукового напрямку євроінтеграції – постфункціоналізму. Актуальність теми дослідження пов'язана з тим, що політизація в межах ЄС іде по висхідній, але її наслідки та специфіка тлумачення окремими науковими підходами євроінтеграції, включаючи постфункціоналізм, є малодослідженими. Стверджується, що в межах постфункціоналізму політизація ЄС аналізується щонайменше у трьох різних напрямках: аналізі чинників, що пояснюють ступінь політизації ЄС, починаючи від ролі передачі повноважень від держав-членів до ЄС; вивчення диференційованої природи політизації ЄС (як вона змінюється з часом та в контексті); дослідження нормативних наслідків політизації. На відміну від неофункціоналістів, які сприймали політизацію як бажаний та логічний продукт, постфункціоналісти розглядають політизацію як загрозу майбутньому інтеграції. Цей новіший погляд корениться в проявах суспільного скептицизму щодо Європи, що виник в останні десятиліття. Вчені стверджують, що публічні суперечки, сформовані політикою ідентичності, політизують європейську інтеграцію та зрештою призводять до «обмежувального розбіжності», що перешкоджає подальшій інтеграції. Постфункціоналісти наголошують, що політизація ЄС може впливати на громадську думку, підкреслюючи провідну роль крайніх партій у політизації ЄС з її впливом на зростання євроскептицизму серед громадян. Доводиться, що хоча в певних випадках політизація призводить до більш негативної громадської думки щодо ЄС та впливає на вибір голосів, вона необов'язково обмежує еліти. Отже, аргумент постфункціоналістів про те, що політизація призводить до постійно зростаючого обмежувального дисенсусу, підтверджується лише частково. Пропонується, що майбутні дослідження політизації ЄС повинні відстежувати ширше коло суб'єктів, глибину їхніх реакцій та довгострокові наслідки аналізованого феномену.

Ключові слова: постфункціоналізм, політизація, дисенсус, євроскептицизм, євроінтеграція.

Вступ. Такі знакові події, як фінансова криза 2008 року, Шенгенська криза, брегзит та пандемія Covid-19, сформували сучасний ландшафт Європейського Союзу та прискорили його політизацію [4; 17]. Ці визначальні моменти сприяли підвищенню важливості європейських питань та актуальності ЄС для європейських та національних інституцій, політичних партій, ЗМІ та громадян, які в деяких випадках різко поляризувалися. Іншими словами, проєкт європейської інтеграції, процеси розробки політики інституціями ЄС та конкретні політики ЄС стали політизованими настільки, що вони спричинили видимий розкол у політичній спільноті, змушуючи учасників та громадян уточнювати – або навіть поляризувати – свої позиції. У академічному середовищі з дослідження євроінтеграції, представленому різними науковими напрямами, наявні відмінні, часом протилежні оцінки процесів політизації та їх наслідків для ЄС. Постфункціоналізм пропонує власну систематизовану візію політизації ЄС, найвідоміші напрацювання належать Н. Коппі, Г. Марксу, С. Хіксу, Л. Хуге тощо, однак система наукових поглядів вищевказаних учених у контексті політизації ЄС на сьогодні не має мета-аналітичного рівня. Саме тому мета цієї статті полягає у розкритті суті та наслідків політизації ЄС крізь призму постфункціонального підходу. Відповідна мета деталізується за рахунок вирішення таких завдань: з'ясувати зміст

© Д. Турчин, 2025

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

політизації ЄС; розкрити ключові вектори досліджень; розробити рекомендації з оптимізації дослідницьких методик.

Матеріал і методи дослідження. Матеріальну базу дослідження сформували науково-дослідні джерела провідних представників постфункціоналізму. Методологія дослідження базувалася на бібліографічному, системному та прогностичному підходах. Завдяки першому було вирішено питання виділення теоретичного фундаменту дослідження, другий метод використовувався задля логічної систематизації позицій та положень, третій став у нагоді під час розробки подальших потенційних векторів дослідження проблематики.

Результати та обговорення. Політизація ЄС більше не є припущенням чи передбаченням, це задокументована реальність. Таким чином, політизація ЄС стала центральним фокусом досліджень щонайменше у трьох різних напрямках. Перший визначив безліч факторів, що пояснюють ступінь політизації ЄС, починаючи від ролі передачі повноважень від держав-членів до ЄС [5], ролі політичних підприємців [9; 10] та впливу зростаючого євроскептицизму [7]. Другий напрям досліджень був зосереджений на диференційованій природі політизації ЄС, а саме на тому, як вона змінюється з часом та в контексті. Політизація може залежати від значних інтеграційних подій та рівня внутрішньої поляризації щодо питань ЄС [7; 13]. Він також варіюється залежно від політичних локусів, таких як формальні та неформальні інституції, посередники (ЗМІ чи політичні партії) або громадяни, хоча значення ЄС часто нижче на громадянській арені [11]. Іншими словами, зростання політизації не було безперервним чи лінійним, і тому його необхідно досліджувати протягом певного періоду – або моменту – та в певному контексті [6]. Нарешті, третій напрям зосереджувався на нормативних наслідках такої політизації, оцінюючи її «позитивний» та «негативний» вплив на ЄС, що розуміється як демократична держава та політична сутність [8].

Таке розширення порядку денного досліджень політизації ЄС є критично важливим з двох основних причин. По-перше, воно дозволяє простежити, як політизація ЄС впливає як на функціонування ЄС, так і на наявну динаміку всередині європейських суспільств та між ними. Хоча вивчення політизації як такої покращує розуміння того, як оскаржується та формується інтеграція ЄС, її актуальність залежить від її конкретного впливу на політичну систему, процес прийняття рішень та політику ЄС. По-друге, розширення порядку денного досліджень політизації ЄС сприяє нашому розумінню цього явища, включаючи нові виміри, особливо його конкретні результати.

Після відхилення Конституційного договору громадянами Франції та Нідерландів у 2005 році дослідження політизації ЄС почали зростати, швидко розширюючись у розпал кризи Єврозони та суверенного боргу у 2012 році. На відміну від перших десятиліть європейської інтеграції, які були керовані елітами та віддалені від публічної політики, ці події збіглися з появою народних суперечок щодо ЄС. Ці події відіграли певну важливу роль у поясненні підвищеної видимості політизації ЄС як визнаної та актуальної галузі дослідження в рамках євроісторії.

Дослідження політизації ЄС характеризується повсюдним «визначальним консенсусом» [19, с. 977], що формується навколо трьох критеріїв: посилення та збільшення видимості та важливості конкретного європейського питання або ЄС; поляризації думок та розширення як політичних акторів, так і суспільного резонансу [4].

Розкриття феномену політизації ЄС є важливим кроком до кращого розуміння його потенційних наслідків. Для просування цього дослідницького порядку денного важливо визначити, який об'єкт політизується (що політизується), в який момент відбувається політизація (коли політизується) та на якій арені (де політизується). Іншими словами, концептуальне уточнення є важливим для вивчення наслідків політизації ЄС.

Отже, дослідження політизації ЄС вимагає, по-перше, уточнення того, що знаходиться у фокусі уваги та які її потенційні наслідки. Теоретизуючи політизацію, П. де Вайльд розрізняє різні об'єкти, які можна політизувати, такі як ЄС, прийняття рішень ЄС та питання ЄС [4]. Навіть якщо розмежування цих об'єктів залишається складним на практиці, це важливо робити, оскільки кожен з них, імовірно, призведе до різних наслідків або імплікацій. Політизація питань, характерних для ЄС, несе ризик для європейської інтеграції, що необов'язково стосується «ізоморфних» питань, наприклад, тих, які тісно відображають національні питання. Це ілюструє різноманітний вплив, який може мати політизація ЄС, залежно від того, чи є об'єктом політизації сам ЄС, чи конкретні питання ЄС. Більшість авторів стурбовані наслідками самої політизації ЄС для різних явищ: від ставлення громадян до функціонування політики ЄС та легітимності ЄС до політизації конкретних політик та питань.

По-друге, політизація також може відбуватися часом по-різному, як політично «драматична», «виняткова» або «повсякденна» [14, с. 263]. Оцінка того, коли відбувається політизація, під час вивчення її наслідків є важливою. Таким чином, політизація, що відбувається під час криз, може призвести до спостереження запеклих суперечок, як-от у випадку Шенгенської кризи, кризи Єврозони, конституційної кризи або навіть повторюваних криз ЄС. Моніторинг політизації стосовно повсякденної політики радше означає розплутування, коли питання, актор чи інституція потрапляють у політичне або, точніше, у «сферу вибору» та випадковості. Досліджений момент, імовірно, матиме значення для вивчення наслідків, оскільки наслідки, виявлені під час кризи, можуть впливати або ні на щоденне функціонування ЄС після її закінчення.

По-третє, політизацію ЄС або питань ЄС можна ретельно досліджувати на різних аренах, а саме: інституційній (ЄС або національні інституції), посередницькій (ЗМІ та політичні партії) або громадянській (громадські організації та громадяни). Розрізнення таких арен є критично важливим, оскільки виміри політизації (такі як помітність та поляризація) не можна спостерігати однаково на кожній арені [2]. Це ускладнює вивчення всього процесу політизації на кількох аренах, навіть за умови мобілізації лише одного виміру політизації [3]. Таким чином, місце, де відбувається політизація, є ключовим фактором у визначенні того, як зрозуміти її наслідки. У цьому сенсі наслідки політизації можна оцінити, досліджуючи, як політизація на одній арені впливає на конкретне явище на іншій або навіть у межах тієї ж арени.

Неофункціоналісти сприймали політизацію як бажаний та логічний продукт європейської інтеграції. Вони стверджували, що постійне збільшення наднаціональної влади над ширшими сферами політики призведе до залучення більшої кількості політичних акторів до європейських справ [16]. Була висунута гіпотеза, що ця політизація призведе до «зміни в очікуваннях та лояльності акторів» [16, с. 166] у бік європейської інтеграції, просуваючи її до подальшої інтеграції. Іншими словами, неофункціоналізм був оптимістично налаштований щодо наслідків політизації для майбутнього європейської інтеграції. Крім того, він стверджував, що політизація необхідна для легітимності ЄС, оскільки демократична система вимагає політичної боротьби за лідерство та політику [8].

На противагу цьому, постфункціональний погляд розглядав політизацію як загрозу майбутньому інтеграції. Цей новіший погляд корениться в проявах суспільного скептицизму щодо Європи, що виник в останні десятиліття. Вчені стверджують, що публічні суперечки, сформовані політикою ідентичності, політизують європейську інтеграцію та зрештою призводять до «обмежувального розбіжності», що перешкоджає подальшій інтеграції [9]. Іншими словами, прогноз постфункціоналізму щодо майбутнього європейської інтеграції має більш песимістичний відтінок.

У світлі цих дебатів нещодавні дослідження почали розглядати наслідки політизації ЄС не лише в нормативному, а й у емпіричному плані [1]. Протягом останніх кількох років

вивчення наслідків політизації стало предметом більшої уваги, що відображає їхній вплив на функціонування політичної системи ЄС та структуру внутрішніх суперечок і громадської думки. Інституції ЄС реагують на тиск «знизу вгору» з боку внутрішньої політизації. Політизація конкретних політик посилює чутливість європейських інституцій, політизація політики ЄС підштовхує інституції ЄС до більшої чутливості до суспільних інтересів, а не інтересів промисловості, і таким чином також впливає на зміст політики ЄС. Політизація дебатів у Європейському парламенті більше залежить від внутрішніх конфліктів, ніж від зовнішнього тиску. Інституції ЄС не лише реагують на зміни у внутрішній політизації ЄС, а і стратегічно адаптують свої дії до них, або вживаючи заходів для посилення цього процесу політизації, або намагаючись його деполітизувати.

Постфункціоналісти наголошують, що політизація ЄС може впливати на громадську думку. Деякі дослідники підкреслювали провідну роль крайніх партій у політизації ЄС з її впливом на зростання євроскептицизму серед громадян [9; 12]. Подальші дослідження радше зосереджувалися на впливі високополітизованих подій, таких як прийняття європейських договорів та нещодавні «кризи євро», та їхньому нюансованому впливі на ставлення громадян. У своєму порівняльному аналізі С. Хатгер описує, як політизація ЄС під час цих дебатів не поширилася на громадян, а залишилася обмеженою політичними елітами [12]. Аналогічно громадяни можуть залишатися амбівалентними або байдужими до ЄС, незважаючи на зростання політизації ЄС у ЗМІ та на політичній арені [18]. Крім того, поляризація національних партій з європейських питань необов'язково відповідає більшій поляризації серед громадян [6]. Найголовніше, що розуміння таких наслідків для легітимності ЄС також вимагає врахування того, що громадяни можуть сприймати ЄС, як і інші політичні рівні, як нездатний діяти з вирішальних політичних питань [15].

Цей огляд наявних наукових досліджень ілюструє різноманітність висновків, які можуть випливати з емпіричного дослідження наслідків політизації ЄС. Він також відображає попередні нормативні дебати щодо того, як політизація може вплинути на майбутнє європейської інтеграції. Вивчення наслідків політизації емпіричним шляхом через плюралістичний підхід є змістовним інтелектуальним зусиллям. Очевидно, що політизація європейської інтеграції вплинула не лише на формування політики ЄС та поведінку політичних акторів, але й на політичну поведінку та ставлення громадян до ЄС різними способами. Хоча в певних випадках політизація призводить до більш негативної громадської думки щодо ЄС та впливає на вибір голосів, вона необов'язково обмежує еліти. Отже, аргумент постфункціоналістів, що політизація призводить до постійно зростаючого обмежувального дисенсусу, підтверджується лише частково.

Ці висновки дозволяють запропонувати два шляхи для покращення майбутніх досліджень наслідків політизації ЄС. Перший пропонує вийти за рамки зосередження лише на політизації та слідувати дослідницькій траєкторії, яка розробляє та використовує інструменти для полегшення доступу до вивчення обох сторін процесу, включаючи деполітизацію. У цьому контексті політизація часто використовується як загальний термін для позначення як усього процесу, так і однієї сторони динаміки політизації-деполітизації. Альтернативний загальний термін, наприклад, для зосередження на тому, що є «політизованим», дозволяє чіткіше пояснити, що політизація та деполітизація – це два однаково політичні виміри того, що є «політизованим». Однак ці уточнення будуть корисними лише за умови, що спосіб, у який дослідники вимірюють політизацію, а також де вони її спостерігають, також розвиватиметься.

Друга пропозиція полягає в розширенні сфери аналізу під час вивчення наслідків політизації ЄС для ЄС та європейських суспільств. Майбутні дослідження повинні систематично інтегрувати всі типи реакцій на політизацію ЄС та охоплювати ширше коло суб'єктів. Просте вивчення того, чи впливають суб'єкти на політизацію, або чи реагують вони на неї, без

розкриття змісту їхніх реакцій, може приховати відсутність реальних політичних чи інституційних змін, спричинених політизацією, і навіть ускладнити їх у майбутньому. Таким чином, політизація ЄС може мати лише те, що ми можемо назвати «поверхневим ефектом», який можна ідентифікувати дослідженнями, але не призводить до глибоких політичних змін.

Висновки. Постфункціональне тлумачення політизації ЄС має унікальний зміст та низку особливостей. Принциповою є негативна оцінка політизації, яка через чинники ідентифікації та поляризації, призводить до поширення євроскептичних політичних настроїв. У цьому дусі майбутні дослідження повинні відстежувати ширше коло суб'єктів, глибину їх реакцій та довгострокові наслідки політизації. Це може, наприклад, означати протиставлення найпомітніших наративів ЄС тому, як їх сприймають громадяни, щоб розглянути питання формування легітимності ЄС. Систематичне вивчення наслідків політизації у більш «віддалених» сферах або в довгостроковій перспективі покращило б розуміння політизації ЄС поза межами поточного функціонування ЄС.

Література:

1. Anders L. Dissensus, deadlock, and disintegration? Examining the effects of EU politicisation. / in Wiesner C. (ed.). *Rethinking politicisation in politics, sociology and international relations*. Basingstoke : Palgrave Macmillan. 2021. P. 175–200. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-54545-1_9.
2. Beaudonnet L., Mérand F. Qu'est-ce que l'Europe politique? Un agenda de recherche sur la politisation. *Politique européenne*. 2019. № 64. P. 6–30. DOI: <https://doi.org/10.3917/poeu.064.0006>.
3. Beyers J., Dür A., Wonka A. The political salience of EU policies. *Journal of European Public Policy*. 2018. № 25(11). P. 1726–1737. DOI: <https://doi.org/10.1080/13501763.2017.1337213>.
4. De Wilde P. No polity for old politics? A framework for analyzing the politicization of European integration. *Journal of European Integration*. 2011. № 33(5). P. 559–575. DOI: <https://doi.org/10.1080/07036337.2010.546849>.
5. De Wilde P., Zürn M. Can the politicization of European integration be reversed? *JCMS: Journal of Common Market Studies*. 2012. № 50(1). P. 137–153. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1468-5965.2011.02232.x>.
6. Goldberg A. C., van Elsas E. J., de Vreese C. H. Mismatch? Comparing elite and citizen polarisation on EU issues across four countries. *Journal of European Public Policy*. 2020. № 27(2). P. 310–328. DOI: <https://doi.org/10.1080/13501763.2019.1701531>.
7. Grande E., Hutter S. Beyond authority transfer: explaining the politicization of Europe. *West European Politics*. 2016. № 39(1). P. 23–43. DOI: <https://doi.org/10.1080/01402382.2015.1081504>.
8. Hix S., Bartolini S. La politisation de l'UE: remède ou poison? *Notre Europe Policy Paper*. 2006. № 19.
9. Hooghe L., Marks G. A Post Functionalist Theory of European Integration: From Permissive Consensus to Constraining Dissensus. *British Journal of Political Science*. 2009. № 39(1). P. 1–23. DOI: <https://doi.org/10.1017/s0007123408000409>.
10. Hooghe L., Marks G. Cleavage theory meets Europe's crises: Lipset, Rokkan, and the transnational cleavage. *Journal of European public policy*. 2018. № 25(1). P. 109–135. DOI: <https://doi.org/10.1080/13501763.2019.1569711>.
11. Hurrelmann A., Gora A., Wagner A. The politicization of European integration: More than an elite affair? *Political Studies*. 2015. № 63(1). P. 43–59. DOI: <https://doi.org/10.1111/1467-9248.12090>.
12. Hutter S., Grande E., Kriesi H. *Politicising Europe*. Cambridge : Cambridge University Press, 2016. DOI: <https://doi.org/10.1017/cbo9781316422991>.
13. Kauppi N., Palonen K., Wiesner C. The politification and politicisation of the EU, Redescriptions: political thought. *Conceptual History and Feminist Theory*. 2016. № 19. P. 72–90. DOI: <https://doi.org/10.7227/r.19.1.5>.
14. Kauppi N., Trenz H. J. Notes on the “politics” of (de)politicization, Rethinking politicization. *Contemporary Political Theory*. 2019. № 18(2). P. 263–268. DOI: <https://doi.org/10.1057/s41296-019-00326-y>.
15. Mercenier H. C'est compliqué!: L'Union européenne vue par des jeunes Bruxellois. Contribution à l'étude des rapports des citoyens à la politique. PhD Thesis, Université Saint-Louis Bruxelles, 2019.

16. Schmitter P. Three Neo-Functional Hypotheses About International Integration. *International Organisation*. 1969. № 23(1). P. 161–166.
17. Schmitter P. C. On the way to a post-functionalist theory of European integration. *British Journal of Political Science*. 2009. № 39(1). P. 211–215. DOI: <https://doi.org/10.1017/s0007123408000483>.
18. Van Ingelgom V. Integrating indifference: A comparative, qualitative and quantitative approach to the legitimacy of European integration. Colchester : ECPR Press, 2014.
19. Zürn M. Politicization compared: at national, European, and global levels. *Journal of European Public Policy*. 2019. № 26(7). P. 977–995. DOI: <https://doi.org/10.1080/13501763.2019.1619188>.

References:

1. Anders, L. (2021). Dissensus, deadlock, and disintegration? Examining the effects of EU politicisation / in Wiesner, C. (ed.). Rethinking politicisation in politics, sociology and international relations. Basingstoke: Palgrave Macmillan, pp. 175–200. https://doi.org/10.1007/978-3-030-54545-1_9.
2. Beaudonnet, L., Mérand, F. (2019). Qu'est-ce que l'Europe politique? Un agenda de recherche sur la politisation. *Politique européenne*, 64, 6–30. <https://doi.org/10.3917/poeu.064.0006>.
3. Beyers, J., Dür, A., Wonka, A. (2018). The political salience of EU policies. *Journal of European Public Policy*, 25(11), 1726–1737. <https://doi.org/10.1080/13501763.2017.1337213>.
4. De Wilde, P. (2011). No polity for old politics? A framework for analyzing the politicization of European integration. *Journal of European Integration*, 33(5), 559–575. <https://doi.org/10.1080/07036337.2010.546849>.
5. De Wilde, P., Zürn, M. (2012). Can the politicization of European integration be reversed? *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 50(1), 137–153. <https://doi.org/10.1111/j.1468-5965.2011.02232.x>.
6. Goldberg, A.C., van Elsas, E.J. de Vreese, C.H. (2020). Mismatch? Comparing elite and citizen polarisation on EU issues across four countries. *Journal of European Public Policy*, 27(2), 310–328. <https://doi.org/10.1080/13501763.2019.1701531>.
7. Grande, E., Hutter, S. (2016). Beyond authority transfer: explaining the politicization of Europe. *West European Politics*, 39(1), 23–43. <https://doi.org/10.1080/01402382.2015.1081504>.
8. Hix, S., Bartolini, S. (2006). La politisation de l'UE: remède ou poison? *Notre Europe Policy Paper*, 19.
9. Hooghe, L., Marks, G. (2009). A Post Functionalist Theory of European Integration: From Permissive Consensus to Constraining Dissensus. *British Journal of Political Science*, 39(1), 1–23. <https://doi.org/10.1017/s0007123408000409>.
10. Hooghe, L., Marks, G. (2018). Cleavage theory meets Europe's crises: Lipset, Rokkan, and the transnational cleavage. *Journal of European public policy*, 25(1), 109–35. <https://doi.org/10.1080/13501763.2019.1569711>.
11. Hurrelmann, A., Gora, A., Wagner, A. (2015). The politicization of European integration: More than an elite affair? *Political Studies*, 63(1), 43–59. <https://doi.org/10.1111/1467-9248.12090>.
12. Hutter, S., Grande, E., Kriesi, H. (2016). Politicising Europe. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/cbo9781316422991>.
13. Kauppi, N., Palonen, K., Wiesner, C. (2016). The politification and politicisation of the EU, Redescriptions: political thought. *Conceptual History and Feminist Theory*, 19, 72–90. <https://doi.org/10.7227/r.19.1.5>.
14. Kauppi, N., Trenz, H.J. (2019). Notes on the “politics” of (de)politicization, Rethinking politicization. *Contemporary Political Theory*, 18(2), 263–268. <https://doi.org/10.1057/s41296-019-00326-y>.
15. Mercenier, H. (2019). C'est compliqué !: L'Union européenne vue par des jeunes Bruxellois. Contribution à l'étude des rapports des citoyens à la politique. PhD Thesis, Université Saint-Louis Bruxelles.
16. Schmitter, P. (1969). Three Neo-Functional Hypotheses About International Integration. *International Organisation*, 23(1), 161–66.
17. Schmitter, P.C. (2009). On the way to a post-functionalist theory of European integration. *British Journal of Political Science*, 39(1), 211–215. <https://doi.org/10.1017/s0007123408000483>.
18. Van Ingelgom, V. (2014). Integrating indifference: A comparative, qualitative and quantitative approach to the legitimacy of European integration. Colchester: ECPR Press.
19. Zürn, M. (2019). Politicization compared: at national, European, and global levels. *Journal of European Public Policy*, 26(7), 977–995. <https://doi.org/10.1080/13501763.2019.1619188>.

Dmytro Turchyn. EU politicization through the prism of post-functionalism: essence and consequences

The article presents the results of a comprehensive study of the phenomenon of politicization of the European Union through the prism of the modern scientific approach of European integration – post-functionalism. The relevance of the research topic is due to the fact that politicization within the EU is on the rise, but its consequences and the specifics of interpretation by individual scientific approaches to European integration, including post-functionalism, are poorly studied. It is argued that within post-functionalism, the politicization of the EU is analyzed in at least three different directions: analysis of factors explaining the degree of politicization of the EU, starting from the role of the transfer of powers from member states to the EU; study of the differentiated nature of EU politicization (how it changes over time and in context); study of the normative consequences of politicization. Unlike neo-functionalists, who perceived politicization as a desirable and logical product, post-functionalists view politicization as a threat to the future of integration. This newer view is rooted in the manifestations of public skepticism about Europe that has emerged in recent decades. Scholars argue that public debates shaped by identity politics politicize European integration and ultimately lead to a “restrictive dissent” that hinders further integration. Post-functionalists emphasize that the politicization of the EU can influence public opinion, emphasizing the leading role of extreme parties in the politicization of the EU with its impact on the growth of Euroscepticism among citizens. It is argued that while in certain cases politicization leads to more negative public opinion about the EU and influences vote choice, it does not necessarily constrain elites. Thus, the post-functionalist argument that politicization leads to an ever-increasing restrictive dissent is only partially supported. It is suggested that future studies of the politicization of the EU should track a wider range of actors, the depth of their reactions, and the long-term consequences of the phenomenon under analysis.

Key words: *post-functionalism, politicization, dissent, Euroscepticism, European integration.*

Відомості про автора:

Турчин Дмитро – аспірант кафедри політології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Дата першого надходження статті до видання: 23.11.2025

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 11.12.2025

Дата публікації (оприлюднення) статті: 28.01.2026